

ประกายตาเต็มเส้นของหญิงหม่นลง เธอก็คกริมตีปีกแน่น...และตั้งแต่วันนั้นมา ก็ไม่มีเรื่องราวของป้อมหรือศัลมหลุดออกมาจากปากหญิงอีกเลย (159-160) (ณีน โดยผู้วิจัย)

อาจวิเคราะห์ได้ว่า ความขัดแย้งของนัคกับหญิงมีปัจจัยคือ นัคหมกมุ่นกับตัวเองมากเกินไป ในขณะที่หญิงวิหิงและ ไม่ยอมรับเพื่อนหญิงที่นัคผูกพันด้วย นอกจากนี้ ความเป็นคนที่พูดจาโผงผางโดยไม่พยายามตกแต่งด้วยคำยังเป็น โอกาสให้ผู้อื่น ได้รู้ถึงความรู้สึกของหญิง ดังในบทสนทนาที่เธอกำลังจะถูกตางปลีต้องขณะที่นัคกับป้อมกล่าวถึงจอมช่วงที่หนีออกจากบ้าน เมื่อป้อมบอกว่าเห็นจอมบริเวณถนนแถวมหาวิทยาลัยรามคำแหง

“ซ่อมไปกับใคร” ผมหลุดปากด้วยน้ำเสียงแผ่วเบา

“ไอ้โง่... นายจำไอ้โง่ได้ไหมที่เคยเขียนห้องเดียวกับจอมที่โรงเรียนเก่า...”

ป้อมทำท่าจะพูดอะไรต่อ แต่แล้วก็นิ่งไป

ภาพของจอมในจุดนักเรียนที่เดินเคียงคู่ไปกับเด็กนักเรียนชายชั้นม.ศ.5 ไปตามทางสายที่สมกับจอมเคยเดินร่วมกันสุดชั้นมกในความทรงจำ ผมยังจดจำความรู้สึกของตัวเองในคอนนั้นได้เป็นอย่างดี มันทั้งน้อยใจ เสียใจ และแปลบแปลย เหมือนถูกทับตำด้วยหมามแหกมทุกคราวที่นึกถึง

“แค่นี้จะน่ะว่าเป็นไอ้โง่”

“แน่ซิวะ หน้ายังกะปลาจวดยังงั้นในโลกนี้จะมีสักกี่คนเขียว”

“หญิงไม่เข้าใจว่าที่นัคทำไปจะดีหรือจะชั่วจอมรัก” หญิงเสียงดังขึ้นมาอย่างไม่มีเหตุผล “ไม่ว่ามันจะเป็นอะไรก็ตามมันจะมาที่นั่นมันต้องพยายาคือควอนไปด้วยทุกที”

“นิสัยที่เธอจะหญิง นี่ไม่ใช่เรื่องของเรา”

“ที่นั่น...” หญิงมองดูผมด้วยสายตาที่เหมือนมองดูคนแปลกหน้า “...ที่นั่นไม่เคยจะออกหญิงอย่างนี้เลยนะ”

ผมนิ่งซึ้ง ก่อนจะถูกไปถูกเข้าตรงตรงหน้ามือ และบิบบิ๊บเธอเบาๆ

“พี่ขอโทษ...” ผมพึมพำเบาๆ “...พี่ขอโทษ” (226) (ณีน โดยผู้วิจัย)

บทสนทนาไม่เพียงแต่แสดงถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นของนัคกับเพื่อน แต่ยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจอุปนิสัยและทัศนคติของแต่ละคนที่แตกต่างกัน ดังคำพูดของชัย เอก และนัค ในช่วงที่เรียนมัธยมปลาย

“เป็นอะไรวะ ไอ้อ้วน...” ซัยทัก...

“ไม่มีอะไร” สมปฎิเศษ

“โกหก... ทำอังกกับฉัน ไม่รู้จักนาย”

“จู้...” ไอ้ออกหันมาชนิวี่ขึ้นตะริมสีปาก “...หึงครุตอนฉิวื่อ เคียวก็ได้ฮัน
อีกหรวก”

“เฮอ ไอ้อี้กกระทรวงสิทมา” ซัยพึมพำอย่างหมั่นได้

.....

“ฉันรู้สึกเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปอย่างที่มันเคยเป็น ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง
นอกจากตัวของเราเองที่เปลี่ยนไป...” ซัยซุดขึ้นถอยๆ

“ฉันอังกจำวันที่เราสองคนซ้อมฟุตบอลคอนฮันๆ และไอ้อ้วนเคินหัวกต่อง
ไวโอดินมกนังกับไอ้อีป้อมที่มีไม้คอกฮูเรา” เอกเสริมขึ้น

“ทำไรแก ไม่งฟุตบอลฮีนี่” สมถามเอกเบาๆ

“ฉันคั้งใจจะฮันทรามซ ค้องะครियมตัวถ่วงหน้าฮาวเวลาไปฮูดำรา”

“ไอ้อี ไอ้ออกไม่มันวางโครงการระฮะฮาวเพื่อฮอย” ซัยหัวเราะ “ฮังเทถือเวลา
ฮีกคั้งปีสองปี”

“ถ้านายไม่หัวนกลฮัวันนี่ เมื่อไหร่จะได้กินข้าววะ” เอกซุดเป็นปรัชญา

“ก็ซื่อเขากินฮิวะ ง่ายคิไม่ค้องเทฮือฮั้ว” ซัยแซว “ฮั้ว ไอ้อ้วนเป็นอะไรวะ
นังที่ฮอยละฮือเป็นพ่อนซุงถอยน้ำ”

“ปล่า...”

“หนิงเป็นโงบ้าง”...

“ได้จำว่าไปโหนมาโหนกับไอ้อีป้อมน้อยๆ” ซัยเสริมขึ้น

“นั่นซิ...” เอกพักหน้า “...นายเคือนนึ่งไวบ้างกิติ หมูนี่ไอ้อีป้อมมันเด่นทาง
กิจกรรมหนักมือขึ้น แล้วก็ร่วมประทั้งประท้วงอะไรกับเขาบ่อๆ เคียวหนิงจะ
พลอยเลือการเรฮันไปคั้ว”

“ไอ้นี้ก็คิแคแต่เห็นแคคั้ว...” ซัยฮอยกรับแทน “...ใครเขาไม่มันจอมอฮู้กับคำราฮอยฮัง
นาย นายก็ไปเด่นงานเขาหมด”

“ก็หรือว่าไม่จริง” เอกเคียง “ไอ้อ้วนคงไม่ค้อยได้เจอมัน เคียวนี่ไอ้อีป้อมมัน
เปลี่ยนไปมาก ซุดอะไรแปลกๆฟังไม่ค้อยรู้เรื่อง แค่งเนื้อคั่งฮั้วบ้างฮอยๆ”

“ฉันไม่เทรับมันจะบ้ำคองโหน เป็นแค่มันโตขึ้นมาก โคจนนายตามไม่ทัน”

“เฮอ ใ้มันโตจริงอะวะ หมดฮันจะคายก่อนโคเอา” (155-156)

บทสนทนาที่ขอมถามออกให้รู้ว่าเป็นคนที่เห็นความถูกต้องและมีกรวางแผนอนาคต
ตั้งที่เขาหยุดเล่นกีฬาเพื่อเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบเข้ามหาวิทยาลัย ส่วนป้อมก็มีกิจกรรมและ
แนวคิดที่แปลกแยกจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้นทุกที ยกเว้นชัยซึ่งเป็นคนที่ดูจะล้มเหลวมากที่สุดกลับ
มีวุฒิภาวะสูงกว่าคนอื่นจึงดูเหมือนเข้าใจป้อม ตั้งที่เขาทั้งคิดเองและบอกว่าย้อม “โตะขึ้นมา”
สอดคล้องกับที่ต่อมารู้ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับเพื่อนๆ ที่มหาวิทยาลัยรวมคำแหง
และชัยยังเป็นคนที่นำพานัดไปส่งบสถิตารมณ์ที่หนองคายด้วย

4.2.2.2 ความหมายที่โยงกับแก่นเรื่อง

บทสนทนาหลายตอนแสดงนัยสำคัญเกี่ยวกับเวลาที่สอดคล้องกับแก่นเรื่อง โดยเฉพาะ
บทสนทนาระหว่างนัดกับชัย เมื่อนัดชวนนึกถึงอดีตที่ทั้งคู่ได้ไปริานหนามแดง ฟังเพลง
“เวลาในขวดแก้ว” และสนทนาถึงเรื่องของเวลาด้วยกัน ผู้แต่งใช้บทสนทนาแสดงทัศนะว่า
การเห็นเวลาในขวดแก้วเป็นเพียงความฝันที่ขัดกับความจริง ความปรารถนาดังกล่าวจึงเป็น
ความหวังอย่างเลื่อนลอยที่จะทำให้ความฝันเป็นความจริง เพราะผู้ตั้งความหวังเป็นคนอ่อนแอ
และหวาดกลัวต่อความเปลี่ยนแปลง สิ่งที่เป็นข้อต่างของนัดกับชัยก็คือ นัดให้ความสำคัญกับ
ความฝันและความหวังโดยไม่พยายามคิดไปถึงความเป็นไปได้ในอนาคต ในขณะที่ชัยเลือกที่
จะอยู่กับความจริงและถึงที่เป็นไปได้แม้ต้องเผชิญกับความเจ็บปวดหรือความสูญเสียก็ตาม

“เวลาที่ผ่านไปไม่เคยเหมือนกันเลย” ชัยพูดขึ้นมา “ฉันไม่รู้เหมือนกันว่า
ด้านกับเวลาไว้ได้จริง แล้วย้อมมันให้แก่นคนที่เรารัก เราจะมีความสุขที่ได้ได้อยู่รวม
กับเขาในช่วงเวลาเหล่านั้นหรือเปล่า”

“ชีวิตเราอยู่ด้วยความหวัง” ผมก้มตงดูกาแฟเย็นในแก้ว “อย่างน้อยก็หวังว่า
คงจะต้องมีสิ่งที่ดีกว่ารอคอยเราอยู่ข้างหน้า”

“มันคือสิ่งที่คิดพลาดอย่างร้ายแรงที่สุดของมนุษย์” หล่อนขยับร่างที่หงัดก้าง
“เพราะมันทำให้เรากลายเป็นคนที่ไม่รู้จักพอใจกับสิ่งที่ตนได้รับ แล้วย้อม
กลายเป็นความทุกข์ และคืนวันใจคิดว่า ไม่รู้จักจบสิ้น” (20) (เน้นโดยผู้วิจัย)

การที่ชัยเห็นว่าการมีความหวังทำให้คนเราไม่รู้จักพอใจกับสิ่งที่มีอยู่ ไม่ได้แปลว่า
ชัยยอมรับความทุกข์ได้ทั้งหมด แต่ชัยมีลักษณะเด่นที่นัดไม่มี คือการเผชิญกับความทุกข์และ
รับได้ว่าความทุกข์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังที่เธอกล่าวกับนัดว่า “เราชอบความเจ็บปวด มันเป็น
ความสุขซึ่งใจไม่รู้อ บางทีเราสบายใจที่ได้ร้องไห้” (19) จะพบว่า ผู้แต่งย้ำบทสนทนาของทั้งสอง
คนในตอนนี้อีกในความคิดย้อนหลังของนัดเมื่อเขาจำจากเพื่อนบ้านของไฉ่งว่าผู้หญิงที่ไฉ่งพามาอยู่ที่
บ้านด้วยคือชัย ซึ่งทำให้นัดเสียใจอย่างมาก(หน้า 238-239) เขาได้ทวนซ้ำใจคิดที่คิดอยู่เสมอว่า
ชัยสนิทและไว้วางใจเขาเพียงคนเดียว ที่สำคัญเขาเอง “ก็ไม่มี ความหมายอะไรพอหล่อนแม้แต่

น้อย” การย้อนระลึกถึงบทสนทนาข้างต้นจึงเท่ากับย้ำความแตกต่างของคนทั้งสองซึ่งเป็นเหตุผลของการเห็นต่างกัน และยังอธิบายด้วยว่าจอมและนัดแก้ปัญหาคำยวิธิการที่ต่างกันอย่างไร

นอกจากจอมแล้ว นัดยังพูดเกี่ยวโยงถึงเรื่องเวลากับอีกหลายคน เช่นที่เขารูสึกกับชัยที่หนองคาย ที่นั่น ทั้งสองได้คุยกันถึงความเปลี่ยนแปลงในชีวิตที่ทำให้พวกเขาต้องเจ็บปวด คือเรื่องครอบครัวของนัดที่ขาดพ่อและความคิดหวังที่จะเป็นทหารของชัย

“ฉันชอบแม่น้ำ” ผมพิมพ์ “มันทำให้ฉันคิดถึงวัยเด็ก และบ้านหลังเก่า”

“นายเหมือนเด็กที่ไม่ยอมโต” ร้อยชูศด้วยน้ำเสียงกึ่งเส้ากึ่งจริงจัง

“ทำไงได้...” “บางครั้งฉันรู้สึกเหมือนชีวิตของตัวเองขาดวันไม่ปะติดปะต่อจากวัยเด็กแล้วละ ไรบางอย่างมันขาดหายไปจนกระทั่งทุกวันนี้...”

“ฉันไม่คิดว่าจะมีใคร ในโลกที่มีชีวิตที่สมบูรณ์...เราต่างก็ขาดมันขาดนี้ด้วยกันทั้งนั้น”

“บางครั้งฉันอดคิดไม่ได้ว่าถ้าเพียงแต่พ่อจะไม่ทิ้งฉันกับหมิงไป...”

“คนเราถ้า ไม่มีเรื่องนี้นั่นก็ยังมีเรื่องอื่นเข้าจนได้นั่นแหละ” ชัยทำท่าเหมือนปลงกับชีวิต “ฉันเองก็นึกอยู่ตลอดเวลาว่า ถ้าแม่ไม่มุ่งหวังที่จะให้ฉันเป็นทหารเหมือนพ่อจนเกินไป ฉันก็คงไม่เป็นอย่างนี้...ฉันฝันมาตั้งแต่เล็กว่าโตขึ้นจะต้องสวมเครื่องแบบทหารเหมือนพ่อ แต่เมื่อวิถีชีวิตของฉันมันหักเหไปจากที่คิด ฉันก็ทำอะไรไม่ถูกจนกระทั่งเดี๋ยวนี้”

“เป้าหมายของชีวิตมันหาเจออยู่ที่การไม่อาจคาดเดาอะไรล่วงหน้าได้ถูกต้อง” ผมพิมพ์เบาๆ

“มันมีแผนที่สำหรับคนที่เป็นเพียงผู้...” ชัยชะงักจากแม่น้ำ “...แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่สิ่งกลายเป็นคนแสดงมันจะ โหดร้ายอย่างบอกไม่ถูก” (183-184)

จะเห็นว่า เวลาที่ฝังอยู่ในความคิดของนัดเสมอคือช่วงเวลาในอดีต แม้ในตอนที่เขาผ่านพ้นช่วงเวลานั้นมานานแล้ว ทั้งเรื่องความอบอุ่นในวัยเด็ก ความแค้นร้าวของครอบครัว และความสนิทสนมกับจอม แต่นัดยังคงหวนหวนตื่นเก่าๆ คิดถึงวัยเด็ก คิดถึงบ้านหลังเก่าและคิดถึงเรื่องของพ่อแม่ทั้งที่รู้ว่าไม่มีทางหวนคืน การหมกมุ่นอยู่กับความทรงจำต่างๆ ของนัดทำให้ชัยกระแจะเข่าว่าเป็นเด็กที่ไม่ยอมโต ต่อมา เมื่อนัดพบครูวาทินที่หนองคาย และตัดสินใจพักอยู่กับครู โดยให้ซ็อกถีบรถเข็นไปก่อน ครูวาทินได้พูดถึงความแปลกแยกในชีวิตที่คนเราต้องพบเจอและบอกนัดในทำนองเดียวกับที่ชัยเคยบอกว่าเขาอาจยังโตไม่พอ ดังในบทสนทนาต่อไปนี้

“คิดถึงบ้านไหม?” ครูวาทีนถามขึ้นมา “ไม่ละ” หมั่นตีระ “เพียงแต่รู้สึกเหงาๆ”

“สักพักก็ชินไปเอง... คุณสมบัติที่ดีที่สุดของมนุษย์คงจะเป็นสิ่งที่ชินอะไรต่างๆนี่แหละ ไม่อย่างนั้นเราคงสูญพันธุ์กันไปนานแล้ว”

“ผมว่าคงเป็นบางเรื่อง...” หมั่น “...มีหลายสิ่งหลายอย่างเหมือนกันที่เราไม่ยอมรับกับมัน แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรก็ตาม”

“ครูรู้ว่ามันหมายถึงอะไร?” ครูวาทีนทักหน้า “นั่นบางครั้งเราก็ต้องยอมรับกับความแปลกแยกที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรา มันไม่มีสิ่งใดที่ยังมีค่าสักหรือที่ครามากขึ้นตามไปด้วยเป็นธรรมดา แต่เมื่อเรารู้ว่าอะไรเป็นแก่นแท้ของมัน มันไม่ใช่อะไรเป็นค่าสักและทำให้ใจไม่ได้กับสิ่งที่มันอยู่นั้น เราก็จะสบายใจขึ้น”

“บางทีผมอาจเป็นต้นไม้ที่แก่ต้นหนึ่ง”

“ไม่หรอก... เพียงแค่เธอยังเติบโตไม่พอ”

.....

“ให้เวลาตัวเองอีกสักพัก...” ครูวาทีนมองดูผมด้วยสายตาของความเมตตา
 “...ทุกคนต้องเติบโตทั้งนั้น ขึ้นอยู่ที่ว่าช้าหรือเร็ว” (190-191)

การหมั่นอยู่กับอดีตทำให้นึก “เหงา” และ “ไม่สบายใจ” กับความเป็นอยู่ในปัจจุบันที่ต่างจากอดีตและห่างไกลจากความหวังที่เขาเคยตั้งไว้ ครูวาทีนแนะนำให้นึกให้เวลากับตัวเองได้ เรียนรู้จนกว่าเขาจะเติบโตพอที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ การได้พักผ่อนอย่างเงียบสงบกับครูวาทีนและภรรยาที่หนองคายช่วยให้มีนึกมีเวลาพิจารณาเรื่องต่างๆอย่างสุขุมขึ้น จะพบว่า แม้มีนึกจะซัดถึงความสำคัญของความหวังและยังหวังอยู่ที่กว่าครอบครัวจะได้อยู่พร้อมหน้ากันเหมือนเดิม แต่ประสบการณ์ที่ผ่านมาก็ช่วยให้เขาเริ่มเข้าใจและพยายามปรับตัวเองตามพันอุปสรรคมาได้แม้ต้องอาศัยเวลาไม่น้อย การได้รับรู้เรื่องของจอมก็เป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ที่ทำให้มีนึกคิดว่าคนเราต้องเผชิญปัญหาด้วยความเชื่อในตัวเองมากกว่าอย่างอื่น เช่นที่นึกไปเยี่ยมจอมเมื่อรู้ว่าเธอกลับมายู่กรุงเทพฯ มีนึกว่าจอมต้องเลี้ยงดูลูกตามลำพัง เขาจึงถามด้วยความเป็นห่วง

“แล้วจอมจะทำยังไงต่อไป”

“ทำยังไง...” หล่ถอนตัว “...ทำไมเราจะต้องทำอะไร”

“จอมจะมีชีวิตอยู่อย่างไร จะเลี้ยงลูกอย่างไร” ...

“เราเลี้ยงดูมาโดยลำพังตั้งแต่แรกเกิด และเราเชื่อว่าเรามีปัญญาที่จะเลี้ยงแก่ให้เติบโตต่อไปได้ อย่างน้อยเราก็มั่นใจว่าจะทำให้แกู้จักชีวิตดีกว่าที่เราเคยถูกเลี้ยงมา”

หมอนทอยใจแรงๆ

“ซ่อมเองก็โคตรขึ้นมา โดจนผมจำภาพเก่าๆที่ผ่านมานแทบไม่ได้”

“เวลาดังคนต่างก็โคตรขึ้น” จ่อมเอี่ยมมือมาแตะไหล่ผมเบาๆ “ทุกอย่างทุกอย่างได้ผ่านเลยไปหมดแล้ว... ไม่จำเป็นต้องจดจำอะไร ถ้ามันไม่มีคุณค่าที่สมควรจะจดจำ และไม่จำเป็นต้องคิดถึงเรื่องอะไรล่วงหน้าถ้ามันเป็นเพียงความเพ้อฝันที่ไม่มีวันเป็นจริง” (265)

จ่อมพูดอย่างเด็ดเดี่ยวว่าเธอจะเลิกถูกลูกความล่าช้า คำพูดนี้คงยกย้าให้มันรู้ว่าจ่อมไม่ต้องการใครอื่นอีกนอกจากทั้งตัวเอง การเลิกอยู่กับความจริงและบอกมันว่าไม่จำเป็นต้องคิดถึงสิ่งที่มันไปไม่ได้ยังยืนยงถึงทักษะของเธอที่เคยบอกมันมาก่อนหน้านี้ว่า การยึดติดกับความหวังเพียงอย่างเดียวทำให้คนเป็นทุกข์(20) แม้มันจะยังตัดใจจากจ่อมไม่ได้ในทันที แต่คำพูดของจ่อมก็ทำให้มันได้คิดถึงความเป็นจริงระหว่างเขาและจ่อมที่เป็นได้เพียงแค่เพื่อน ความพยายามที่จะตัดใจของมันปรากฏในคำบรรยายต่อมาว่าเขา “ไม่ได้มันนะ ไปเยี่ยมจ่อมอีกเลยกับแค่วันนั้น”(266)

จ่อมนัดพบมันอีกครั้งก่อนไปอังกฤษ ขณะนั้นมันนั่งเรียนอยู่ชั้นปีที่สี่ ทั้งคู่คุยถึงเรื่องเก่าๆที่จ่อมเองก็จำไม่ได้ทั้งหมด

“อีกไม่นานนายก็จะเรียนจบแล้ว” จ่อมเอนหลังพิงพนักเก้าอี้กลางโซฟาหันเข้าหาจ่อมเข้าโบกมือทักท้วงในจานถาด “บางครั้งเราก็รู้สึกเวลาที่ช่างผ่านไปรวดเร็วเหลือเกิน เรายังจำภาพที่นายตัวอ้วนกลมเดินถือกล่องไวโอลินผ่านถนนสายที่โรยด้วยดอกชมพูพันธุ์ทิพย์ได้ติดตา...ก็ไปแล้วนะฮั่น”

“หกหรือไม่กี่เจ็ดได้แล้วมั้ง” ผมมองดูอุปนิสัยของจ่อม

“เราสู้ดีกว่ามันนานกว่านั้นนะ...” จ่อมทบทวนความทรงจำ “...แต่ช่างมันเถอะ เฉยเวลาคิดเก่าๆ”

“จ่อมจำร้าน ‘หมาแดง’ ได้ไหม” ผมเอ่ยทักขึ้นสบตาจ่อม

“ได้ซิ...” จ่อมยิ้มมันตาเป็นประกาย “...คอนันต์ร้านฟ้าแดงของจิม ไครซิกันต์นี่...เพลงอะไรนะ...”

“เพลงของเรา” ผมพูดขึ้นมาเบาๆ

“เพลงของเรา...” หลอนทวนคำ และอับทำนองซึ่งคล้ายๆจะใช้แต่ก็ไม่ใช่

“...คอนันต์นายอยากเขียน‘คิตส์’ จ่อมนี่ก็ขึ้นได้”

“ฮือ” ผมพยักหน้า “จ่อมยังล้อเล่นว่าผมคงเป็น‘คิตส์’ที่ฮั่นที่สุดในประเทศไทย”

“เราพูดอย่างนั้นหรือ?” จ่อมถามผมพร้อมกับหัวเราะตลก

“เอ...” ผมนั่งคิด “...ผมว่าจ่อมพูดนะ”

“มีหลายต่อหลายสิ่งเหลือเกินที่เราต่างอยากทำแต่ก็ไม่ได้ทำ. อยากเป็นแต่ก็ไม่ได้เป็น” จ้อมยกแก้วน้ำขึ้นจิบ

“อีกนานไหมกว่าเราจะได้เจอกันอีก” สมถาม โดยไม่ยอมมองหน้าหล่อน

“มันนานเสมอแหละฮ้วน” จ้อมเขี่ยถ้วยน้ำเสียงเรียบๆ “นานเหลือเกิน”

(266-267) (เน้น โดยผู้วิจัย)

บทสนทนาข้างต้นชี้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับจ้อมคือปัจจุบัน ไม่ใช่อดีตอย่างที่นัดพยายามเรียกคืน การพบกันครั้งนี้จึงดูเหมือนว่านัดเป็นฝ่ายที่หมกมุ่นกับเรื่องเก่าอยู่เพียงฝ่ายเดียว ดังที่มิกกีจาวรณ์กล่าวว่ามีจ้อม “จำได้ก็เพียงเฉพาะว่าบ้านเพลงของจิม โครเช่ แต่จำชื่อเพลงไม่ได้” แม้เธอจะอ้างทำนองเพลง “เวลาในขวดแก้ว” ได้ ก็เพียง “คล้ายๆจะไร้มืดก็ไม่ไร้อ” จ้อมจำไม่ได้ด้วยซ้ำว่าเธอเคยต้องเถียงนัดว่า “เขาจะเป็น ‘คิดส์’ ที่ฮ้วนที่สุดในประเทศไทย... เพราะจ้อมได้เรียนรู้ที่จะอยู่ในโลกของปัจจุบันและเลิกฝังตัวของอยู่กับอดีตเหมือนนัด” (ซูทีกี๊ ภักทรกฤษณีย์, 2536 : 164) สำหรับจ้อม อดีตทำให้ “เสียเวลาคิด” การที่นัดให้ความสำคัญกับอดีตมากเกินไปจึงทำให้จ้อมยิ่งห่างไกลเขามากขึ้นทุกที สิ่งที่ยังคงแสดงถึงมิตรภาพและความทรงจำที่ดีของนัดและจ้อมในช่วงต่อมาจึงมีเพียง “การช่วยเหลือพรปี่ใหม่” ที่เธอส่งให้เขาทุกปีและ “นาฬิกาทราย” ที่เธอเคยให้ไว้เท่านั้น

4.2.2.3 เชื่อมโยงประเด็นในการดำเนินเรื่อง

สังเกตได้ว่า ผู้แต่งยังใช้บทสนทนาทำหน้าที่เชื่อมโยงประเด็นในการดำเนินเรื่องโดยซ้ำประโยคเดิมใน 2 บริบทเพื่อเล่าย้อนเหตุการณ์ในอดีต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“แกจะทำยังงัยต่อไป...” ป้อมถามด้วยน้ำเสียงที่ห่างไกล

“ฉันยังไม่รู้” สมถอนหายใจแรงๆ

“นานมันไม่เคยรู้อะไรสักอย่าง...”

“ฉันไม่เคยเหมือนแกนี่ว่า รู้ดีไปเสียทุกอย่าง แต่ไม่เคยทำอะไรให้มันดีขึ้นได้สักอย่าง”

“แกรู้ได้ยังไงว่าฉันไม่เคยทำอะไรดี”...

“เอาละละ” สมโบกมือ “ฉันยังไม่อยากพูดเรื่องนี้กับแก”

ป้อมนั่งนิ่งไปครู่หนึ่ง ก่อนเขี่ยปากออกมาเบาๆ

“หมึงเป็นยังไงบ้าง?” (164-165)

บทสนทนาข้างต้นอยู่ในบทที่ 27 เริ่มต้นด้วยการสนทนาของป้อมกับนัด บทนี้เป็น การสนทนาต่อเนื่องกับบทที่ 24 ซึ่งนำเสนอประเด็นความขัดแย้งของคนที่ทั้งสองในเรื่องที่เกี่ยวกับหมิง โดยป้อมตำหนินัดว่า

“นกอวดตัวว่ารักน้อง แต่ก็ไม่เคยเข้าใจความรู้สึกความต้องการของน้องเลย แม้แต่น้อย แยกปล่อยให้หนึ่งวันหว่ มีชีวิตอยู่เพียงลำพัง...แก่ท้าวชายหนึ่งเหมือนคนอื่น ๆ เสร็จแล้วก็มานั่งตีโพตีพายโทษชาวบ้าน ทั้งๆที่แกมีความคิดในเรื่องที่เกิดขึ้นกับหนึ่ง ไม่น้อยกว่าฉันหรือสมพงษ์” (147-148)

บทที่ 25 เป็นการย้อนระลึกของนักเรื่องที่เขากับหนึ่งฝ่าฟันไปบ้านป้อมเมื่อรู้ว่าหนึ่งตั้งครภัก ในบทที่ 26 นักย้อนไปคิดถึงช่วงที่หนึ่งร่วมกิจกรรมกับป้อมที่สลัม แต่เขาไม่สนใจเมื่อถึงบทที่ 27 ผู้อ่านจะต้องคิดเชื่อมโยงไปที่บทที่ 23 ซึ่งนักกับเพื่อน ๆ ไปดูผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ในบทที่ 27 นี้ ป้อมถามนักว่าจะทำอย่างไรต่อไปเมื่อสอบไม่ได้ แล้วเลียดตามต่อไปถึงหนึ่ง คำพูดนี้ทำให้นักนึกถึงคำถามประ โภคเดียวกันในเหตุการณ์ก่อนหน้านี้ เขาย้อนระลึกไปถึงคำถามนี้ในอีกบริบทหนึ่ง คือวันที่หนึ่งไปทำแท้ง

“หนึ่งเป็นยังไงบ้าง?” ...

“ทำไมปล่อยไว้จนบ้านนี้” หมอถาม แต่สายตาแถมของข้ามหัวผมไป

“เวาเพิ่งจะรู้” ป้อมเป็นฝ่ายตอบแทนเมื่อหันผมนั่งจัน

“ดี” หมอพูดด้วยน้ำเสียงที่แปลความหมายไม่ออก “ที่เห็นพูดอย่างนี้ทุกราย...

กินอยู่กับปากออยากอยู่กับท้อง เสร็จแล้วก็น่าเคียดร้อนชาวบ้าน”

“เราเสียเงินจ้างหมอนะ ไม่ใช่มาแบบอนาถา” ผมพูดถูกขึ้นประจันหน้า

“เงินพวกเธอมันใหญ่เหลือเกินนะ” หมอพูดด้วยน้ำเสียงที่ไม่เปลี่ยนไปจากเดิม

“ถามจริงๆเถอะว่า ถ้าพลาดพลั้งอะไรขึ้นมันใหญ่พอที่จะซื้อชีวิตเด็กผู้หญิงคนนั้นได้ไหม”

“หนึ่งเป็นอย่างไรว่างคะ” ป้อมถลันเข้ามาแทรกกลางพลาถตามอย่างตะลึงตะถึก

“ไม่เป็นอะไรมา...แต่คงจะต้องพักฟื้นสักกระยะหนึ่ง”

เราองหน้ากันและถอนหายใจอย่างโล่งอก

“มีอีกอย่างที่พวกเธอควรจะรู้...” หมอพูดขึ้นเบาๆ “...เด็กคนนั้น ไม่มีโอกาสที่จะมีลูกได้อีกแล้ว”(165) (เนิ่น โคนสูวิชัย)

คำถามของป้อมทำให้นักคิดย้อนไปถึงประ โภคเดียวกันที่เขาได้ยินป้อมถามหมอจะเห็นว่า ประ โภคที่ป้อมถามนักคือ “หนึ่งเป็นยังไงบ้าง” ตัดภาพจากปัจจุบันย้อนไปพูดถึงที่ฝังใจตัวเอง ประ โภคเดียวกันนี้ทำหน้าที่เชื่อมโยงองฉากสองฉากที่เกิดช่วงเวลาและสถานที่เข้าด้วยกัน (อิรวดี โดสังข, 2543 : 97) การใช้ประ โภคซ้ำกันในสองบริบทที่แสดงเหตุการณ์ต่างกันโดยขึ้นต้นที่ปัจจุบันแล้วย้อนไปอดีตเป็นกลวิธีที่ช่วยอธิบายถึงที่ละ ไปให้กระจ่างขึ้น ดังบทสนทนา

ในบทที่ 27 ที่แสดงให้ผู้อ่านรู้ว่าบ็อมและนัค่วมกันจัดการแก้ปัญหาให้หนึ่งอย่างไร การช่วงเวลาที่คอยๆเผยเหตุการณ์เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามเรื่องและเข้าใจได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ตั้งใจและรบกวนความรู้สึกของตัวเอก โดยไม่ต้องมีการบรรยาย

ผู้อ่านจะเข้าใจได้ว่าบ็อมเป็นเพื่อนหญิงที่สนิทกับนัคมากพอๆกับจันและเอก บทสนทนาส่วนใหญ่ของคนที่คู่มักจะปรากฏซ้ำในความนึกคิดของนัคเมื่อเขาได้รับรู้ว่าบ็อมประสบเรื่องร้ายในชีวิต อาจเป็นได้ว่านัครู้สึกที่ไม่ได้ใส่ใจบ็อมเท่าที่ควร ทั้งยังมองข้ามความรู้สึกและการกระทำที่บ็อมแสดงต่อคน เช่นในหน้า 205 เมื่อเอกรู้ว่านัคกลับมาจากหนองคาย จึงมาชวนนัคไปเยี่ยมบ็อมซึ่งบาดเจ็บเพราะเข้าร่วมประท้วงกับคนงานโรงงานทอผ้า นัคหวนนึกถึงตอนที่บ็อมนำข้าวและน้ำไปเยี่ยมเขาที่สถานีตำรวจหลังการวิวาทของนักเรียนสองโรงเรียนซึ่งปรากฏในหน้า 33-34 ข้อความในบทสนทนาที่แสดงความห่วงใยของบ็อมที่ปรากฏซ้ำกันมีดังนี้

บ็อมเป็นคนแรกที่ไปเยี่ยมผม มันเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่แล้ว แต่หน้าตายังคงซีดเขียวและมีร่องรอยบนผ้าหยาบแห่ง เราเกาะดูกรงคุยกัน ในขณะที่เอกนั่งจกหัวเรือบายอยู่มุมห้อง

“มันซื้อข้าวลัดกับน้ำหวานมาฝากแกสองคน” บ็อมพูดพร้อมกับส่งดูพลาตติคมาให้ (33-34)

และ

ผมนึกถึงภาพที่ใช้บ็อมส่งดูพลาตติคดอกดูกรงเข้าไปให้

“มันซื้อข้าวลัดกับน้ำหวานมาฝากแกสองคน”

เราเกาะดูกรงคุยกันเบาๆ ในขณะที่เอกจกหัวเรืออยู่มุมห้อง (205)(เดิม โดยผู้วิจัย)

คำพูดของเอกที่บอกเล่าอาการของบ็อมว่า “อ่วมซร้อ” ถึงขนาดแก้มใช้และกรวมแตก (204) และการได้รู้ว่าบ็อมตามหาคนทำให้นัคนึกถึงภาพอดีตและความห่วงใยที่บ็อมเคยมีต่อเขา จากนั้น นัคก็หวนนึกไปถึงคำพูดที่ท้วงของครูวาทินคนที่อยู่หนองคาย บทสนทนาระหว่างเขากับครูวาทินในหน้า 196-197 จึงย้อนกลับมาในความนึกคิดของนัคอีกครั้ง

“ผมอยากไปเยี่ยมบ็อม...”

“อย่าเพิ่งไปเลย...” คำพูดของครูวาทินยังก้องอยู่ในหูผม “สถานการณ์ในกรุงเทพฯตอนนี้ไม่ค่อยดี ดีไปทีไรจะพลอยคิดว่างแหยบายบ็อมไปด้วย” (205-206)

บทสนทนาข้างต้นเกิดขึ้นในภวังค์ของนักต่อจากเรื่องที่มีขอบเขตมาเยี่ยมเขา การจับบทสนทนาที่เคยกเกิดขึ้นทั้งสองตอนชี้ให้เห็นความขัดแย้งในใจของนักระหว่างการเลือกไปเยี่ยมป้อมเพื่อนซึ่งห่างไกลเขามาตลอด หรือเลือกทำคามคำแนะนำของครูวาทินอย่างที่เขาเป็นมาเพื่อไม่ให้ตัวเองเคือครือน การจับบทสนทนากระหว่างนักกับครูวาทินยังช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกด้านบวกต่อนักเมื่อได้อ่านประวัติชีวิตตามที่นักพูดกับเขากว่า "...พู่นี่เราไปเยี่ยมไอ้ป้อมกันแค่เจ้าเลย" (206) ซึ่งชี้ว่านักตัดสินใจเลือกแสดงความห่วงใยให้ป้อมรู้โดยไม่ได้ไปกับผลร้ายที่อาจเกิดขึ้นกับตน ประโยคดังกล่าวจึงทำให้ผู้อ่านประทับใจว่านักมีความห่วงใยต่อป้อม

หลังจากไปเยี่ยมป้อมที่โรงเรียนพลตำรวจบางเขนพร้อมกับเอกในครั้งแรกแล้ว นักยังไปเยี่ยมป้อมอีกหลายครั้ง ป้อมดีใจมากที่นักยอมพูดกับเธออย่างสนิทสนมเหมือนก่อน หลังจากที่เขาเคยมีสิ่งกับเธอเมื่อเกิดเรื่องหมิง ป้อม นัก และหมิงกลับมามีบทสนทนาอีกครั้ง อย่างไรก็ตามการที่นักไว้ความสำคัญกับหมิงมากกว่าป้อมก็เป็นเหตุให้หมิงไม่พอใจ ดังที่หมิงบอกว่านักเมื่อเขาปฏิเสธที่จะวางรูปเหมือนให้ป้อม

"เมื่อไหร่ แกจะวางรูปฉันบ้าง?" ป้อมถามขึ้นลอยๆ
 "นหะ..." ผมทำท่าจะคายของเก่า "...ไว้ให้มันแหละกว่านี่อีกหน่อยแล้วกัน"
 "ทำไม..." หมิงพูดถูกขึ้นนั่งและวางท่าอกรับแทน "ที่ยายจอมที่นักยังวาดได้
 เลย ทำไมที่กะป้อมที่นักถึงวาดให้ไม่ได้" (225) (ถนอม โดยสุวิจิษฐ์)

นักจะนึกถึงคำถามเชิงขอร้องของป้อมอีกครั้งหลังจากได้เห็นสภาพอ้าแอ่งของป้อมที่โรงพยาบาลในวันที่มีการเดินขบวนขับไล่ทหารอเมริกัน ดังในบทสนทนาต่อไปนี่

"เมื่อไหร่ แกจะวางรูปฉันบ้าง?" คำถามของป้อมดังมาจากที่ไกลแสนไกล
 ในขณะที่ผมเอื้อมมือไปหยิบดินสอในกระป๋องบนโต๊ะ
 "ทำไมที่ยายจอมที่นักยังวาดได้ กะที่ป้อมที่นักถึงวาดให้ไม่ได้" เสียงดัดฟ้อง
 ของหมิงดังแวบขึ้น
 ผมเลื่อนกระดานสีน้ำดาลออกมา และลงมือแกะกระดาษป้อมจากความทรงจำที่
 ยังติดคาอยู่
 "...ไว้ให้นานๆแหละกว่านี่หน่อยก็แล้วกัน" ผมนึกถึงคำพูดของตัวเอง พยายาม
 กดปลายดินสอลงในรูปดวงตาที่แสงไว้ด้วยความจริงจังเสียดสี
 "ป้อม..." ผมชะงักมือค้าง "...แกต้องไม่เป็นอะไร...แกต้องไม่เป็นอะไร"(244)
 (ถนอม โดยสุวิจิษฐ์)

จะเห็นว่า นิคนึกถึงคำพูดของคนกับป้อมเมื่อรู้ว่าป้อมเจ็บหนักและอาจไม่มีทางรอด การเร่งเขียนภาพป้อม “ราวกับจะแข่งจันทันกับอะไรบางอย่าง” ดังบทบรรยายต่อมาจึงเป็นเสมือน การรทเรชความรู้สึกที่มีนึกคิดของตัวเอง เช่นเดียวกับบทสนทนาตอนที่ป้อมบอกนิคว่าเธออาจต้องย้ายไปเรียนที่โรงเรียนสตรีตามความต้องการของแมในบทที่ 2

“แกจะคิดถึงฉันบ้างไหม”...

“ทำไม แกจะไปตายหรือไง”...

“ใช่ป้า”...

“มีอะไรหรือป้อม”...

“ทอมหน้าฉันอาจจะย้ายไปเรียนที่อื่น” ... “แม่อยากให้ฉันเรียนในโรงเรียนที่มีแต่ผู้หญิงตัวหนาๆ”

“นกกงไปกระโลกกระเดกจนเขาเอือมระอา” ...

“ทำใจได้ละฮ้วน ฉันเป็นของฉันอย่างนี้ โชว์ตัวตัดจิวหรือเล่นแตรแข็งเมื่อไหร่”

“ฉันคงคิดถึงแก...” ... “...คิดถึงแกมากที่สุด” (12) (เน้น โศกผู้วิจัย)

บทสนทนาข้างต้นนี้ได้ย้อนกลับมาในความคิดสำนึกของนิคอีกครั้งหลังจากเขาวาดรูปเหมือนของป้อมเสร็จ และเตรียมจะนำรูปดังกล่าวไปให้ป้อมที่โรงพยาบาล(245) แต่เมื่อนิคไปถึงก็พบว่าป้อมกำลังอยู่ในห้องผ่าตัดเพราะหมอตรวจพบว่านิคมีเศษตะกั่วกระเด็นอยู่ในกะโหลกศีรษะ เมื่อป้อมฟื้น เธอขึ้นกลอนแปลคำที่เขียนขึ้นให้นิคอ่านให้ฟัง กลอนนั้นพูดถึงดอกคดแหยกที่นิคเคยบอกว่าจะเก็บให้ แต่ป้อมไม่เคยได้รับ นิคจึงได้ตระหนักว่าเขาไม่เคยใส่ใจป้อมเลย ทั้งที่เธอผูกพันกับเขามาตลอด จากนั้น ภาพลี้ลับกลับมาที่นิคนึกย้อนไปถึงบทสนทนาระหว่างเขากับป้อมในอดีต ช่วงต่างๆ ตั้งแต่วันที่เขาไปรับป้อมมาจากโรงเรียนพลตำรวจบางเขน ทั้งคู่ได้คุยกันและป้อมพูดเป็นนัยถึงคนที่เขินทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับเธอ จนถึงคำถามของป้อมในวันที่ป้อมบอกเขาว่าอาจต้องย้ายไปอยู่โรงเรียนสตรี ดังนี้

ลึกมากแล้ว เมื่อผมขโมยเทอร์ไรซ์ที่ผ่านแนวตะแบกทองข้างทางที่ยังเหลือดอก
สีม่วงอยู่เพียงประปราย

ผมนึกถึงวันที่ผมไปรับป้อมจากโรงเรียนพลตำรวจบางเขนผ่านถนนสายนี้

“ฮวณะแก...เสียด เหยหัวขึ้นสูงอะไรบ้างฮิวะ”

“ฮือ...” ป้อมรับคำในคอ และเมทหน้าที่ยาบกับบ่าวผมขึ้นมองดูดอกคดแหยก

สีม่วงตระพรั่ง “...มันทำให้ฉันคิดถึงชมชู้พันรู้พิภยสองข้างทางโรงเรียนเก่า”

“อยากได้ไหมฉันจะเก็บให้”

“อย่าหลบ...ปล่อยมันไว้ของมันเถอะ”

ผมขอครดมอเคอร์ไซค์ลงที่โคนตะแบกคันหนึ่ง และเขย่งควมเค็ดดอกตะแบก
ซอที่ห้อยระลงมา ก่อนมุ่งหน้าต่อไปยังสะพานพระราม 6

.....

ห้องฟ้าเคลื่อนไปด้วยดวงดาวระยิบระยับ และสะท้อนเงาตงเหนือคิ้วน้ำของ
แม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลเอื่อยๆอยู่ไม่ขาดสายเป็นประกายพริบพราย

“ฉันชอบแม่น้ำ ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมถึงชอบ แต่ฉันจะรักมันเท่าที่แม่น้ำ
เสมอเมื่อเฮงา วันห่วย หรือค้องการโตวตักคน” ผมนึกถึงคำพูดของตัวเองในวัน
นั้น

“ก็ฉันอยู่กับแกแล้ว” ป้อมพึมพำเบาๆ

“มันไม่เหมือนกัน...ฉันไม่รู้จะบอกแกยังไง เพียงแต่ไม่มีใครจะแทนที่ใคร
หรือตั้งใครได้”

“ฉันกลับไม่คิดเช่นนั้น...” ผมอ้งจำสายตاپ้อมที่มองดูผมได้คิดคา “...
สำหรับฉันรู้สึกแค่ว่ามีคนอยู่คนเดียวที่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตฉัน”

“แกมันบ้า” ผมหัวเราะเบาๆ “ทำยังกับนิยายรักเล่มละ 10 สตางค์”

“แล้ววันหนึ่งแกจะรู้” เสียงป้อมแว่วมาจากสายน้ำ “แล้ววันหนึ่งแกจะรู้...”

ผมทอดสายตามองแม่น้ำอย่างเหม่อลอย

“แกจะคิดถึงฉันบ้างไหม?” เสียงทวงถามของป้อมกังวานแทรกเสียงลมที่หวีด
หวิว “แกจะคิดถึงฉันบ้างไหม?”

ผมปล่อยให้ดอกตะแบกที่ถืออยู่ในมือหลุดลอยลงสู่ห้องน้ำเมืองต่างและกลิน
หายไปกับความมืดและกระแสราย

“ฉันคงคิดถึงแก...” ผมพึมพำกับตัวเอง “...คิดถึงแกมากกว่าเดียว” (248-249)

(แน้น โดยสุวิจิตร)

เห็นได้ว่า บทสนทนาเหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำในความนึกคิดของนักเมื่อสายกินไป นักนึก
ย้อนไปในอดีตขณะที่ในปัจจุบันเขาไม่อาจแก้ไขอะไรได้ ดังที่มีบทบรรยายประกอบ ผู้อ่านจึง
เข้าใจได้ว่าป้อมเสียชีวิตแล้ว นักทำได้เพียงกับคอกตะแบกมาปล่อยลงสู่แม่น้ำให้มัน “กลืนหาย
ไปกับความมืด” บทสนทนาที่นักนึกย้อนถึงเมื่อสายกินไปจึงแสดงใจความชัดเจนยิ่งกับความเป็น-
จริง โดยแฝงท้ละผู้แต่งว่าเวลาปัจจุบันเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าการหวนคว้าความเมื่อทุกสิ่งผ่านไปแล้ว

น่าสังเกตว่า ประโยคในบทสนทนาที่ใช้เชื่อมโยงประเด็นในเรื่องมักอยู่ในรูปคำถาม
ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยดึงดูความสนใจของผู้อ่านได้ดี ทั้งทำให้เรื่องเล่ากระชับกว่าอาศัยการบรรยาย
หรือพรรณนาเพียงอย่างเดียว ดังตัวอย่างบทสนทนาข้างต้นที่เริ่มด้วย “หนึ่งเป็นยังงัยบ้าง” “เมื่อ

ไหว้ แกะจรวดรูปดินน้ำมัน?” และ “แกะสลักสิ่งดินน้ำมัน” การใช้คำถามตั้งประเด็นโดยต่าง
 ทำตอบไว้จึงอาจเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้แค้นใจใช้เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน เนื่องจากเป็น
 นวนิยายที่ทยอยลงตีพิมพ์ในนิตยสารมาก่อน

นอกจากนี้ ประโยคคำถามบางประโยคยังใช้เชื่อมโยงโครงเรื่องต่างช่วงเวลาเข้าด้วยกัน
 โดยมีบทสนทนาที่ต่อเนื่องกันเป็นตัวเชื่อม เช่นตอนที่จอมถนมนัดเมื่อเขาไปเยี่ยมเธอที่บ้านหลัง
 ถอนจากอังกฤษว่า “...พบพ่อบ๊วยไหม”(116) ผู้แต่งติดกับไปทะเลการณสุดท้ายที่นัดพบพ่อและ
 ได้สนทนากันจนรู้ว่าพ่อล้มเหลวหนักขึ้นเพราะคิดหวังเรื่องงาน(117-119) แล้วย้อนมาที่คำพูด
 ของนัดว่า “นั่นเป็นครั้งสุดท้ายที่ผมพบพ่อ” โดยมีคำบรรยายประกอบว่า “ผมพูดขึ้นมาๆ หลังจาก
 ที่เล่าให้จอมฟังจบ”(119) แสดงว่า ผู้แต่งเล็งไว้ที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่นัดประสบโดยคงจึงเลือก
 ใช้การนำเสนอด้วยบทสนทนาของนัดกับพ่อ โดยไม่ผ่านคำบอกเล่าที่นัดพูดกับจอม

บางครั้ง บทสนทนาที่มีใจความต่อเนื่องกันอาจถูกค้นด้วยความคิดของนัดที่เป็นผู้เล่า
 เรื่อง โดยนัดหวนคิดถึงเหตุการณ์ในอดีต ก่อนที่ภาพจะถูกตัดกลับมายังบทสนทนาในปัจจุบัน
 เช่นคำพูดที่บิ่อมกล่าวกับนัดในบทที่ 24 เมื่อทั้งคู่ได้พบกันที่สนามประกาศผลสอบอนทวนรณซ์
 บิ่อมพยายามพูดปรับความเข้าใจกับนัดที่ยังโกรธเธอด้วยเรื่องของเธอหนึ่ง

“ไอ้ช้วน...” บิ่อมเรียกชื่อคนด้วยน้ำเสียงที่พยายามคุมไว้เป็นปกติ “...แม่จำ
 อนาคตที่เรียงรายด้วยชมพูปันธุ์ทิพย์ จำปีงใหญ่ที่เต็มไปด้วยดอกบัวไหม...
 ดันกับแกเดินผ่านเส้นทางสายนั้นมาด้วยกันเป็นปีๆ จนฉันแทบจะจำฉันพู่ๆทุก
 ดันที่เราเหยียบอ่าผ่านไป หรือคำพูดและเสียงหัวเราะทุกครั้งของแกได้...แกคิด
 หรือว่าฉันจะไม่เจ็บปวดเช่นเดียวกับแก ไม่เคืองแค้นอาฆาตโยนหินที่ท่าน้องสาว
 แก...แกไม่รู้ หอกว่าช่วงเวลาที่ผ่านมาฉันได้หล่อหลอมเราเข้าด้วยกัน จนไม่มี
 ทางที่จะแยกออกจากกันได้” (148)

คำพูดของบิ่อมทำให้นัดหวนคิดไปถึงเรื่องของเธอหนึ่ง นับตั้งแต่เธอร้องไห้กลับมามีบ้าน
 ในวันที่ฝนตกหนักและบอคนัดว่าเธอกำลังมีเด็ก เมื่อรู้ว่าสมพงษ์เป็นพ่อของเด็ก นัดจึงให้หนึ่ง
 พาเขาไปหา แต่หนึ่งพาเขาไปที่บ้านบิ่อม ในบทที่ 25 ทั้งสามพยายามรวบรวมเงินเพื่อให้อีหนึ่งทำ
 แห่ง เมื่อถึงบทที่ 26 นัดได้พูดคุยกับหนึ่งจนเฉลียวใจว่าได้คิดเธอต่อเธอตั้งแต่ก่อนเกิดปัญหา
 ต่อมาเป็นเหตุการณ์ที่นัดตัดสินใจโยนเงินของแม่และพาหนึ่งไปคลินิกที่รับทำแท้งในวันรุ่งขึ้น
 บทที่ 26 จบลงที่หนึ่งร้องเข้าห้องทำแท้ง เรื่องราวตั้งแต่บทที่ 24 ถึงบทที่ 26 เหล่านี้ผ่านผ่านความคิด
 ของนัดหลังจากฟังคำพูดของบิ่อมดังที่ยกมาข้างต้นก่อนจะย้อนกลับเข้าสู่คำพูดของบิ่อมในปัจจุบัน
 ซึ่งใช้ปิดบทที่ 27 ว่า “ฉันนึกถึงสมัยที่เราที่คน ฉัน แก ไอ้เอก ไอ้ช้อยอดคอเดินไปตามถนนจน
 มืดจนคำ...ดูเหมือนจะเป็นปีสุดท้ายที่ฉันเรียนกับพวกแก แกคงไม่รู้ว่ามีมันเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดใน

ชีวิตซึ่งฉันไม่มีวันจะลืมมันลงได้เลย" (164) คำพูดของป้อม โยมบทที่ 27 นี้จึงเชื่อมโยงกับบทที่ 24 ที่กล่าวถึงมิตรภาพในกลุ่มเพื่อนของคนได้เป็นอย่างดี

จะเห็นว่า ผู้แต่งสามารถเชื่อมโยงประเด็นเพื่อเล่าเหตุการณ์ย้อนหลังด้วยการใช้คำถาม ข้อความซ้ำกัน รวมถึงบทสนทนาที่ต่อเนื่อง บทสนทนาที่ปรากฏซ้ำในเรื่องนี้ยังมีอีกหลายตอน เช่น คำพูดระหว่างนัดกับจอมตอนที่อยู่ในจีนเวินไวโอทิน (19) เมื่อไปฟังเพลงที่ร้านหมานหงวน ด้วยกัน (20) และเมื่อนัดได้รับของขวัญวันเกิดจากจอม(25) นัดจะหวนคิดถึงเรื่องเหล่านี้อีกครั้ง เมื่อเขาเจอโจทงหลังจากรู้ว่าจอมอยู่กับ โย่ง (239) เมื่อคิดว่าตัวเองไม่มีความหมายกับจอม (238) และเมื่อเขาได้รับการครอบครัวใหม่จากจอม (260)ตามลำดับ

เมื่อศึกษาบทสนทนา พบว่าผู้แต่งใช้การบรรยายหรือพรรณนาความประกอบเพื่อ แสดงภาพและความรู้สึกนึกคิดของผู้เล่าเพิ่มเติมจากคำพูดซึ่งเป็นถึงจำเป็นและต้องใช้ควบคู่กันไป ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

ป้อมมาหาสนในคืนวันหนึ่ง มันฉีกและแยกปากลิ้มแต่สาขางาวันนั้นที่ฉายแวว
เขี้ยวลวดผู้ถือกา

"ฉันมาหาแกตั้งหลายครั้ง..." มันพูดด้วยน้ำเสียงที่พยายามระงับความรู้สึก บางอย่าง "...เธอนิ่งบอกว่ามีปัญหาที่บ้านตึกทุกวัน"

"ฉันมีอะไรของฉันบ้าง" สนโชนหมอนใบเล็กที่วางอยู่บนตักไปทางหนึ่ง "แก จะมาคอยคุมความประพฤติฉันหรืออะไร"

"ฉันรู้ว่าจะไปไหน..." ป้อมพูดต่อไปโดยไม่สนใจท่าทางของสน "...และฉัน ก็รู้ว่ามัน ไม่ใช่ฐานะการอะไรของฉัน เพียงแต่ฉันเป็นห่วงแก และอยากให้แก รู้จักหักใจบ้าง แกทำได้ไหมที่ฉันเคยบอกแกว่า...ความรักไม่ใช่สิ่งอื่นนอกจาก ตนเอง และก็ไม่ได้รับเอาสิ่งใดนอกจากตนเอง ความรักไม่ครอบครอง และก็ไม่ยอมถูกครอบครอง เพราะความรักนั้นเพียงพอแล้วสำหรับครอบความรัก"

"แกจะบ้าไปตั้งไหนวะ" สนฉีกตะไรอย่างเหลือออก

"ฉันไม่ได้บ้า..." ป้อมถ่มน้ำเสียง "...แต่แกต่างหากที่กำลังบ้า"

"ฉันขอบอกแกก่อนนะ ใช้ป้อม ว่าอย่าเสือกเข้ามายุ่งกับเรื่องนี้"

"ทำไมแกถึงไม่ยอมถึงจอมสักที..." ป้อมร้องถามด้วยน้ำเสียงที่ปลงตัว

"...ก็ครั้งที่ไหนมาแล้วที่แกแทบจะเป็นบ้าเป็นบอไปเพราะผู้หญิงคนนี้ แกหลุด ตัวเองอยู่ตลอดเวลา แต่มันน่าทุเรศที่สุดที่แกไม่ยอมทำได้สำเร็จแม้แต่ครั้งเดียว"

"ใช้ป้อม ถ้าแกไม่หุบปากฉันจะฉีกแกให้คว่ำ" สนถ่มหัวค้อน

"เอาซิเพื่อน ถ้ามันจะทำให้แกสบายใจขึ้นมา" ป้อมฉีกออกและก้าวเข้ามาขยับเขยื้อน น้ำนม ดวงตาสีเข้มของมันสั่นไหวและประสานสายตากับสนอย่างไม่พริ้วพริ้ง

-“ไอ้พี่เรือน...” สมพรกำป็นกับคำมือของตัวเองเต็มแรง ก่อนจะต่อขาลมมือทั้งสองข้างตงข้างตัวและถอนหายใจแรงๆ

“ไอ้อ้วน...” ป้อมยื่นมือมาคร่ำครวญอย่างปลอบโยน

“ไปให้หัน” สมป้อมมือป้อม “คอยดูนะ มันจะต้องตามมาหาซื้อให้ได้ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ไหนก็ตาม”

“เอาเถอะ...ถ้ามันจะช่วยให้อันนี้มีความสุข” ป้อมสิ้นยิ้ม แต่แววตาพลตลง “อะไรก็ได้ทั้งนั้นแหละฮ้วน” (232-234)(นพิน โดยผู้วิจัย)

ขณะที่คำพูดของป้อมบ่งบอกถึงความห่วงใยที่เธอมีต่อมันทั้งที่เขาไม่ได้ใส่ใจเธอนัก ข้อความที่บรรดาบรรดาบทสนทนาที่รีถึงภาพภายนอกที่มันได้เห็น แม้เป็นอาภักดิ์ที่รู้ว่าป้อมเจ็บปวดเคืองใจที่มันเฝ้าคิดถึงและคิดตามหาซื้อ และป้อมก็พยายามอย่างมากที่จะยับยั้งมัน แต่มันก็ไม่ได้รู้สึกซาบซึ้ง สิ่งที่ป้อมทำได้จึงเป็นที่องกล้ากล้าความรู้สึกของคนและปลอบโยนมัน จะเห็นว่า บทสนทนาและบทบรรยายข้างต้นสอดคล้องกันและช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความรักที่ป้อมมีต่อมันได้ลึกซึ้ง เช่นเดียวกับท่าทีที่ป้อมแสดงออกทางสายตาประกอบกับรอยยิ้มของเธอในคำบรรยายที่ช่วยอธิบายคำพูดที่เธอบอกมันเกี่ยวกับความรักที่ไม่ครอบครองให้กระจ่างยิ่งขึ้นเช่นกัน เมื่อป้อมเสียชีวิตได้ไม่นาน จอมทรศัพทมาถามเรื่องราวจากมันซึ่งพยายามตามหาเธอ มาตลอด ในระหว่างบทสนทนา มีการบรรยายและพรรณนาท่าทีของคนทั้งสองประกอบ ทำให้ผู้อ่านทราบความคิดและความรู้สึกของมันและจอมต่อเรื่องที่สนทนากันค่อนข้างชัดเจน ดังนี้

ผมได้รับโทรศัพท์จากจ้อม หลังจากงานศพของป้อมผ่านพ้นไปได้ไม่กี่วัน

“ฮ้วนเธอ...” เสียงจากปลายสายถามขึ้นอย่างไม่แน่ใจ

“จ้อม...” ผมถือโทรศัพท์ไว้ และขมึงมือโดยพลุดใจไม่ตลก...ผมควรจะ
ศิโรตหรือเปลือย ที่จำที่ได้ยินเสียงเหมือนอีกครั้ง ได้พูดคุยกับเธอตอนหลังจากที่
เสียเธอไปนานแสนนาน ปลดปล่อยให้มันวิ่งผ่านตามหาไปชั่ว

“เราเพิ่งได้ข่าวป้อม เสียใจด้วยนะ” เป็นครั้งแรกที่สิ่งแต่รู้สึกกับมา ที่ผมได้ยิน
จ้อมพูดอย่างตะกุกตะกัก แทนที่จะไปถั่งออกมาด้วยความมั่นใจในตัวเองเหมือน
เคย

“จ้อมไปอยู่ไหนมา...” ผมถั่งถั่งถั่งความเนื้อใจที่พุดประดังขึ้นมา “...
รู้ไหมว่าผมตามหา รู้ไหมว่าผมเป็นห่วง”

“ป้อมเจ็บอยู่มานานไหม ทรนทนมากหรือเปล่า”

“ผมเคยไปหาซื้อที่บ้านโฮ่ง...เขาบอกว่าจะซื้อไม่ได้ที่นั่นแล้ว ผมอยากไป
หาโฮ่งอีกครั้ง อยากถามเขาถึงเรื่องจ้อม แต่ผมก็ไม่กล้าพอที่จะไป”

“เราอยากให้ฮ้วนรู้ว่าเราเสียใจมากเรื่องป้อม” ฮ้อมพูดด้วยน้ำเสียงแผ่วเบา
 “.....”

“ฮ้วนอยู่กับป้อมตลอดหรือเปล่า มีใครดูแลป้อมไหม”

“พี่จะจ้อม ทุกอย่างมันจบสิ้นลงแล้ว...” ฮ้อมส่ายหน้า “...จ้อมจะถามเอา
 อะไร จ้อมจะรู้ไปทำไม”

ฮ้อมเอียงหน้า มีแค่เสียงหายใจแรงๆ ดังเป็นห้วงๆ ก่อนจะหลุดคำพูดออกมาได้

“ทำไมไม่ส่งข่าวมาบ้าง”

“ทำไมไม่ส่งข่าวตอบบ้าง” ฮ้อมขมขื่นถามไปๆ

ความเสียใจเข้ามาขึ้นอยู่ตรงกลางระหว่างนางสองคน ฮ้อมมีความรู้สึกเหมือน
หัวใจของคนเองถูกบีบคั้นอย่างรุนแรง

“ฮ้วน...” ฮ้อมเริ่มค้นหาคำในใจที่แปลกกว่า “...เราคิดถึงนางเสมอ แต่
 ไม่กล้าโทร.มาหา เราไม่อยากให้หน้าเป็นห่วงเป็นกังวลในเรื่องของเรา”

“เราเป็นเพื่อนกันนะจ้อม...” ฮ้อมก้าวโทร.ศัพท.ในมือแน่น “เรายังเป็นเพื่อน
 กันอยู่หรือเปล่า?”

“เราไม่เคยลืมนาง ไม่เคยลืมความเป็นเพื่อนระหว่างเรา” ฮ้อมหันหน้ามาๆ

“ให้ผมพบจ้อมบ้างได้ไหม”

“อย่าเถอะ...” ฮ้อมตั้งไปจุดหนึ่ง ก่อนจะพูดด้วยน้ำเสียงที่หนักแน่นจริงจัง

“เราไม่ต้องการพบใครทั้งนั้นในตอนนี้”

“จ้อมเป็นอะไรไป มีใครห้ามจ้อมไม่ให้พบกับผมใช่ไหม”

“มันไม่ได้เกี่ยวกับใครทั้งนั้น...” เสียงของจ้อมขาดเป็นห้วง “...แต่เราอยาก
 มีชีวิตอยู่ตามลำพัง สัมเรื่องราวทุกสิ่งทุกอย่างในอดีต เราอยากมีชีวิตใหม่ที่มีแค่
 พ่อ แม่ ลูก”

“พ่อ แม่ ลูก” ฮ้อมทวนคำอย่างไม่เชื่อหูตัวเอง

“ใช่ฮ้วน เรากำลังจะมีลูก”

“กับใครหรือ?”

“ไม่...” ฮ้อมบฏีแสร “พอสักที เราว่าฮ้วนเคยเจอเจ้านแล้ว”

รูปหนึ่งที่ผมนึกถึงภาพของสุริยาธูปว่างเล็กที่เดินกับหน้าจุกๆ ส่วนทางกับผม
คงมุดตึก ในวันที่ผมไปหาจ้อมที่บ้านก่อนจะเดินทางไปหนองคายกับชัย

“จ้อมแม่ใจแล้วหรือ” ฮ้อมพูดปากออกไป

“แม่ใจ” ฮ้อมหันสู่ความมั่นใจในตัวเองอีกครั้ง “เราไม่เคยมันใจอะไรเท่านี้
 มาก่อนเลยในชีวิต”

“พี่นี่...” ฮ้อมนึกถึงภาพที่หนึ่งซึ่งมือผมไปกดไลค์แน่น “...หนึ่ง...หนึ่งมีเด็ก”

ผมจำได้ว่าตัวเองขิมมิ่ง บอกไม่ถูกว่ารู้สึกอย่างไรกับเรื่องที่ได้ขิม... ทั้งเสียใจ
ผิดหวัง และไม่คาดคิดมาก่อน

“พี่นิต ไกรรทหนึ่งใช่ไหม?” หนึ่งก้มหน้า น้ำตาร่วงเฉพาะ

ผมจะทนให้หนึ่งประจานตัวเองและทำลายอนาคตทุกอย่างทุกอย่างด้วยเด็กคน
นั้นได้ยังไง โหนจะแม่โหนจะพ่อและคนที่จะต้องได้รับผลกระทบกระเทือน
จากเรื่องนี้ และผลสุดท้ายแล้วหนึ่งนั่นเองที่จะมีชีวิตสั้นเฉลว โดยสิ้นเชิง

ผมยังจำภาพที่หนึ่งนั่งก้มควมใส่ปรกแผ่น มีดทั้งสองประสานเข้าหากัน โหน่ต่อ
และตีรวมหมุนตัวในขณะที่รอย “นบอ” ได้คิดนุคิดตา

“จริงๆนะฮ้วน เราไม่เคยมันใจอะไรเท่านี้มาก่อนเลย” ข้อมบี้

“แล้วโง่งล่ะ” ผมถามออกไปเบาๆ

“โง่งมีบุญคุณกับเรามาก แต่เราไม่มีอะไรกับ และเราไม่รู้สึกอะไรกับโง่ง
เหมือนกับที่รู้สึกกับพลศักดิ์” ท่าทางของข้อมสบายใจขึ้นกว่าตอนแรก

“ผมดีใจด้วย” ผมถอนหายใจแรงๆ

“แล้วเราจะโทร.มาหาเขาอีก...”

“เมื่อไหร่? และอีกเมื่อไหร่เราจะได้พบกัน?”

ข้อมบึ่งไปอีกครู่หนึ่ง

“เขายังไม่รู้ เราตอบอะไรฮ้วนไม่ได้ทั้งนั้น”

ข้อมวางสายไปนานแล้ว แต่ผมยังคงถือหูโทรศัพท์ค้างอยู่และปล่อยจิตใจให้
ต้องลอยออกไปอย่างไร้จุดหมาย (251-253) (เน้นโดยผู้วิจัย)

นิตถึงแก่ได้ว่า น้ำเสียงของข้อมต่างไปจากที่เขาคอยได้ยิน เมื่อถามถึงเรื่องป้อมและ
เมื่อถูกนิตคัดข้อ ข้อมได้แต่พูดอย่าง “ไม่แน่ใจ ค่ะทุกะกัก” บางครั้งก็ “เนือบั่น” และน้ำเสียง
“แตกพร่า” ข้อมพยายามถามถึงการตายของป้อม ขณะที่นิตพะวงอยู่กับความอหากที่ว่านิตจะโ
ขึ้นกับข้อมบ้างในช่วงที่ผ่านมา เมื่อข้อมปฏิเสธไม่ให้ นิตไปพบเธอ และนิตรู้ว่าข้อมกำลังจะมีลูก
กับพลศักดิ์ คนที่เป็นฝ่ายอื่นจะทำอะไรไม่ถูกกลับเป็นนิต บทบรรยายย้อนอดีตที่ตามมาช่วยชี้ให้
เห็นว่านิตรู้สึกไม่ต่างจากวันที่เขารู้ว่าหนึ่งตั้งท้องคือ “เสียใจ ผิดหวัง และไม่คาดคิดมาก่อน”
นิตถึงแก่ได้ว่าข้อมดูมั่นใจและสบายใจมากขึ้นเมื่อได้พูดถึงลูกและพลศักดิ์ ส่วนนิต เขาได้แค่
“ถอนหายใจแรงๆ” เมื่อกล่าวแสดงความยินดีกับข้อม และยินอย่างใจลอยแม้ข้อมจะวางหูไปนาน
แล้วก็ตาม จะเห็นว่า ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจความเจ็บปวดและความเสียใจของนิตได้ดีขึ้นเมื่อได้
อ่านข้อความประกอบนอกเหนือจากบทสนทนาของคนทั้งคู่ ความประสานกันของบทบรรยาย
และบทสนทนาจึงเป็นส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจเรื่อง และลักษณะเช่นนี้มีปรากฏอยู่โดย
ตลอดในนวนิยายเรื่องนี้

เมื่อพิจารณาการบรรยายและภาพรวมความสอดคล้องกันการรับบทสนทนาประกอบ การเล่าเรื่องใน เวลาในขณะแล้ว อาจกล่าวได้ว่า ผู้แต่งใช้การบรรยายและการพรรณนาที่เน้น มุมมองภายในของตัวเอกซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ผู้อ่านจะได้ทราบภูมิหลัง นิสัยและพฤติกรรมของ ตัวละครตลอดจนฉากและความเป็นไปที่เกิดขึ้นผ่านความคิดย้อนหลังของนัก ทั้งในส่วนที่ เขารู้สึกเอง และที่เขามองผ่านตัวละครที่อยู่ในเหตุการณ์ โดยทั่วไป ผู้แต่งมักใช้การบรรยายกับ เรื่องที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เช่น ใช้กล่าวถึงอดีต อาทิ ตอนที่นักคิดถึงบ้านเก่า เพื่อนเก่าและ ความเป็นอยู่ของครอบครัวในสมัยเด็ก ฯลฯ ส่วนบทสนทนามักใช้เพื่อแสดงปฏิกิริยาที่นักและ คู่สนทนามีต่อกัน หรือมีต่อเหตุการณ์ที่ประสบ ผู้อ่านยังสามารถทำความเข้าใจนิสัยและ ความขัดแย้งของตัวละครรวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผ่านบทสนทนาได้อีกด้วย

บางครั้ง ผู้แต่งอาจรับบทสนทนาเพื่อนั้นความหมายที่โยงกับแก่นเรื่องหรือแสดง ทัศนะต่อเหตุการณ์ในเรื่อง เช่น ทัศนะต่อความหวังที่นักและจ้องแย้งกัน นอกจากนี้ ยังมีการใช้ บทสนทนาซ้ำๆกันหรือบทสนทนาที่ต่อเนื่องกันเพื่อ โยงประเด็น ในการดำเนินเรื่องคล้ายกับกลวิธี คัดต่อในบทภาพยนตร์ กลวิธีเหล่านี้ทำให้ เวลาในขณะแล้ว เป็นนวนิยายที่มีการนำเสนอเรื่องด้วย องค์ประกอบที่เลือกขึ้นมาให้ประสานและสร้างความมีจิตพิจารณาต่างจากนวนิยายทั่วไป จึงเป็น นวนิยายที่โน้มน้าวใจให้เห็นความซับซ้อนของจิตใจและคุณค่าของมนุษย์ได้ลึกซึ้งเรื่องหนึ่ง